

LBRIS

We know
books

Corina Ozon

Când macii leagănă povești

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ
București, 2025

și povești. Mă fac iar mică, mă las purtată într-un vârtej al vremurilor și mă regăsesc în leagănul verde, cu flori mici, roșii, pictate pe margini. Flori de maș ce-și răsturnaseră culoarea roșie pe câmpurile ce mărgineau drumul spre frontieră. Sângele de pe câmpii, sângele ce curge din răni care nu s-au vindecat complet.

Ascult. Sunt toți copiii care au dormit în acest leagăn, care au plâns cu dor sau cu teamă, care au țipat de foame sau de frig, de durere, copii care nu se puteau întoarce pe o parte, văzând doar tavanul cu grinzi sau cerul cu nori. Copii înfășați strâns, ca să nu aibă picioare strâmbe când vor crește. Leagănul în care a încăput o lume întreagă și care, se spune, ar fi avut puteri miraculoase. Leagănul familiei va fi mereu în poveștile supraviețuitorilor. *Anastasis, Anastasia* (gr.), „*învie-rea după moarte; din nou în picioare*“. Mereu vor fi semne care trasează hărți-ghid și care vor fi tot mai vizibile pe măsură ce ne scufundăm în poveste.

Cuprins

1. Mathias	7
2. Cleopatra	29
3. Odăi	42
4. Lucia și Jean Godean	58
5. Anastasia	90
6. Iulian	111
7. Mihai	119
8. Lucia	138
9. Anastasia	142
10. Jean Godean	150
11. Mihai	160
12. Anastasia	175
13. București	195
14. Mihai	214
15. Cleopatra	227
16. Ciocolata domniței	233
17. Anastasia și Mihai	237
18. Todor și Mihai	245
19. Anastasia	250

20. Tăcerea nu adormea niciodată	264
21. Antoneta.....	270
22. Rânghilești.....	279
23. Leagănul familiei	283

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OZON, CORINA**

Când macii leagănă povești / Corina Ozon.

- București : Editura pentru Artă și Literatură, 2025

ISBN 978-630-6635-52-8

821.135.1

© Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate.
Această carte nu poate fi reprodusă parțial sau total,
prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice alt mijloc,
fără permisiunea în scris a Editurii pentru Artă și Literatură.

Copyright © Corina Ozon, 2025

Toate drepturile rezervate

Editor: Violeta Borzea

Redactor: Odilia Roșianu

Copertă: Loredana Dumitru

ISBN 978-630-6635-52-8

Leagănul magic

Cititorii care au luat această carte în mână au șansa să cunoască una dintre prozatoarele cele mai interesante din literatura română contemporană. Eu am ajuns să o cunosc oarecum din întâmplare. Datorez introducerea filialei Institutului Cultural Român din țara în care m-am stabilit de câteva decenii. Era prin miezul verii, cu câțiva ani în urmă, când am fost invitat să particip la o sărbătorire a limbii române, eveniment care are loc anual în ultimele zile ale lui august. Mi s-a spus că invitata din țară este scriitoarea Corina Ozon. *Corina Who?* – cred că am replicat cu o ignoranță de neînvidiat. Am căutat câteva dintre cărțile ei pentru a mă pregăti. Prima pe care am citit-o a fost cea care, în acel moment, era cea mai recentă, de fapt în curs de publicare, romanul *Cineva în orașul ăsta te iubește* – o intrigă în care detectivistica, fantasticul și romantismul se combinau în mod fascinant sub semnul numărului Pi. A urmat o culegere* de mini-nuvele de câteva pagini fiecare,

---

* *Povești scrise în palmă*, Editura pentru Artă și Literatură, 2023.

intercalate cu texte și mai scurte, care ar putea fi definite ca poeme în proză – miniaturi gotice de o delicatețe și o sinceritate unice. Descoperisem o prozatoare sofisticată, stăpână pe mijloacele sale artistice, explorând permanent genurile literare pentru a găsi gama potrivită sensurilor și mesajelor. În plus, era vorba despre o scriitoare consacrată, care își construise deja o imagine proprie și își găsisse sau crease publicul său, autoare a vreo zece volume, toate citite, vândute, comentate de un public larg de cititori, dintre care unii îi deveniseră fani declarați.

Cititorii care fac cunoștință mai târziu cu cărțile unui scriitor, și nu în ordinea cronologică a apariției acestora, au avantajul (care poate fi uneori un obstacol) al perspectivei unei cariere literare și a unei scări valorice deja validate de critică și de cititorii dinaintea lor. Așa mi s-a întâmplat și mie cu cărțile Corinei Ozon, al cărui fan și cititor fidel am devenit în acea vară. Primul lucru esențial pe care trebuie să-l menționez acum, când am citit aproape tot ceea ce a publicat, este faptul că avem de-a face cu o scriitoare care refuză categorisirile, care caută permanent forme noi de exprimare, care evită cu obstinație să se repete sau să-și monetizeze succesele precedente. În același timp, cititorul pare a fi tot timpul pe primul plan. Corina Ozon refuză în scrierile ei enigmele artificiale și construiește personaje care câștigă imediat empatia. Nu poți scăpa fără să-ți pese de destinele eroilor ei, care te vor urmări pe toată durata lecturii și chiar după ce ai parcurs ultima pagină. În fine, în fiecare dintre cărțile ei, fără excepție, există o doză de

magie care este inserată subtil și însoțește povestea. Când scriu „fără excepție“ includ aici chiar și cărțile care se află mai departe de proza literară pentru adulți, căci Corina Ozon a scris și publicat și literatură pentru copii, dar și studii legate de profesia de ziarist și comunicare, în medii diverse. Da, și în poveștile despre Motanul Tomiță, și în teza de doctorat, transformată într-una dintre puținele cărți apărute până acum în lume despre vocile digitale în perioada pandemiei, dacă veți căuta, veți descoperi elemente de mister care nuanțează și amplifică mesajele.

Cartea ale cărei prime pagini le parcurgeți acum nu este o excepție. Din nou, Corina Ozon se aventurează pe tărâmurile literare noi și construiește o combinație originală între o saga de familie și istoria unuia dintre colțurile îndepărtate ale României de-a lungul a aproape un secol, cel mai zbuciumat secol dintr-o istorie niciodată blajină. La intersecția imperiilor și în luptă cu natura și cu vremurile, personajele cărții vă vor cuceri de la cele dintâi pagini și vă vor antrena în universul lor. Națiuni și credințe, pasiuni și tradiții se întâlnesc într-o succesiune de capitole care desfășoară firul narațiunii din perspectivele personale ale eroilor cărții. Bagheta magică ia forma unui leagăn verde, pictat cu flori de mac, care nu trebuie lăsat nicicând să se legene gol. Vă invit să dați pagina și să deschideți poarta acestei cărți.

Dan Romașcanu

1. Mathias

A doua Revoluție industrială era în plină desfășurare atunci când Mathias s-a oprit în fața clădirii în care funcționa fabrica de spirt. Și-a ridicat ușor privirea spre zidul din cărămidă roșie, urmărind un fir imaginar și lăsându-și capul pe spate atât de mult, încât trebuia să își țină pălăria cu o mână ca să nu îi cadă. Fața lui era îndreptată în sus, iar ochii mijii de la lumina soarelui păreau că urmăresc goana norilor pe cerul senin al acelei zile de august. Când a simțit că îl durea ceafa, și-a lăsat capul în jos, măturând cu ochii construcția ca un furnal care se lipea de acoperișul de tablă al fabricii precum o lumânare pe un tort cu etaj. Fața lui Mathias era numai zâmbet. O căruță mică, trasă de un cal, a trecut agale pe lângă el, iar cel care o mână l-a salutat cu respect:

– Ziua bună, Herr Mathias!

– Bună, bună, a răspuns Mathias vesel, ferindu-se să-i spună interlocutorului său pe nume, de teamă să nu-l pronunțe greșit.

Omula încetinise mersul căruței trăgând de hățuri, cu intenția de a se opri, dar părea să nu îndrăznească. Îl intimidă puțin bărbatul acela înalt și elegant, care părea venit dintr-o altă lume. Și, într-un fel, așa era. Mathias fusese chemat din Germania ca să monteze instalația de cazane și coșul fabricii. La vremea aceea, sfârșit de secol XIX, inginerii germani erau cei mai căutați să instaleze asemenea minunății. Iar boierul Godean, care stăpânea moșiile din Rânghilești, nu se uitase la bani când începuse construcția fabricii.

Mathias se afla la Expoziția Universală de la Paris împreună cu echipa lui de la uzina de cazane din Hanovra și așa îi cunoscuse pe frații Godean. Aceștia luaseră premiul cel mare pentru calitatea făinii, iar la serata de după ceremonia închiderii expoziției, șeful lui Mathias intrase în vorbă cu ei. Cei doi frați armeni îi plăcuseră, erau tineri ambițioși, care renunțaseră la carierele de avocați de oraș ca să se dedice afacerilor din agricultură. Investiseră în diverse soiuri de cereale și în animale de calitate superioară, ridicaseră o moară cu valțuri și aveau în proiect o fabrică de spirt și o rafinărie. Erau grăbiți și dispuși să plătească oricât pentru o muncă bine făcută, iar această nerăbdare îi plăcuse și mai mult șefului german, care-și răsucea mustața zâmbind în timp ce-i asculta. Căci ce întâmplare mai norocoasă ar fi putut să trăiască decât să îi întâlnească în marea de oameni de la Paris pe doi dintre oamenii de afaceri cu cel mai mare potențial din Moldova, care nu doar că erau deștepți, ci și aveau nevoie de cele mai bune cazane cu aburi? Iar acestea se fabricau la cea mai mare uzină din

Hanovra, care producea locomotive, iar mai târziu avea să devină unul dintre principalii producători de automobile și vehicule pentru război. Dar pe atunci nimănui nu-i trecea prin cap că aburii ar putea să și omoare oameni, nu doar să le ușureze viața.

Îi promisese lui Jean Godean, care-i plătitese un avans, că-i va livra niște cai-putere pe cinste și cel mai înalt coș de fum din estul Europei. Astfel că, spre sfârșitul primăverii, în anul următor întâlnirii lor, Mathias sosise cu o echipă de trei instalatori, aproape odată cu transportul utilajelor, și se apucase de asamblat coșul, care fusese expediat pe bucăți. Avea într-adevăr cincizeci de metri, cu zece mai mult decât cel al fabricii de la Orăștie, care se mândrea cu recordul de patruzeci de metri. Muncitorii lucrau de zor ca să nu-i prindă iarna cu cazanele nepornite și să înghețe instalația, care semăna cu un imens trombon culcat. Jean Godean abia își reținuse exclamația de încântare la vederea cazanelor aurii și a conductelor șerpuitoare, aurii și ele, în care se oglindea cu totul. Trecuseră cu bine de probe, iar coșul scotea aburii către înaltul cerului fără ca aceștia să se lase deloc peste satele din jur, ca și cum ar fi fost dresați. „Treabă nemțească“, comentau oamenii scurt, sintetizând astfel calitățile coșului celui mai înalt, care cumițea fumul. Oamenii locului, mai temători că fumul le-ar fi putut înnegri casele decât că mirosul de alcool i-ar fi putut deranja, au inclus în viața lor un nou reper: coșul fabricii de spirt, care se vedea din comunele vecine și chiar de dincolo de Prut, ca un far călăuzitor pe timp de furtună.

Omul cu căruța a trecut mai departe, lăsându-l pe Mathias să admire hornul instalat de el cu ani în urmă și la care se oprea de câte ori trecea pe lângă fabrică. Iar acest lucru se întâmpla zilnic, căci Mathias nu se mai întorsese în Germania. Motivul pentru care dăduse Hanovra pe satul acela moldovenesc avea un nume și un chip de femeie. Păr blond-nisipiu, ochi albaștri, statură înaltă și bine făcută, talie subțire. Mereu elegantă și cu părul bogat, strâns într-un coc în creștet. Mereu lăsa câteva șuvițe ondulate să-i încadreze chipul, iar Mathias era iremediabil îndrăgostit de acea dezordine gândită a părului ei.

Se numea Cleopatra și era fiica lui Kozak, directorul fabricii de spirt și administratorul morii cu valțuri din sat. Kozak era una dintre mâinile drepte ale boierilor Godean, iar Cleopatra era singurul lui copil. Mathias Schmidt, maistrul care făcuse minuni cu instalația de cazane și coș, îl cucerise din prima clipă prin calitatea hainelor pe care le purta, cu mustața și frizura impecabile. Mathias făcuse parte din generația de absolvenți ai școlii politehnice într-o vreme în care, odată cu încorporarea Hanovrei în statul prusac, tehnologia luase un avânt considerabil, deși cu consecințe mai puțin dorite pe plan social. Însă Mathias își găsisse repede de lucru cu diploma de maistru la uzina de locomotive, iar partea plăcută a muncii sale era că pleca des pentru diverse lucrări. Îi plăcea să călătorească, să vadă locuri noi, să cunoască oameni și obiceiuri diferite. Era genul bonom, pentru care fiecare colț al vieții avea o parte frumoasă.

Când ajunsese la Rânghilești, nu se gândise nicio clipă că avea să rămână. Locurile i se păreau un pic sălbatice, iar oamenii aveau o bunătate neșlefuită și o curiozitate peste cea cu care fusese obișnuit în Hanovra natală. Lucrările la fabrica lui Godean duraseră mai mult decât termenul prevăzut. Instalarea coșului de fum se dovedise anevoioasă. Transportul nu fusese lipsit de peripeții și, după calcule îndelungi, Mathias îi spusese lui Godean să fie dărâmată o porțiune din tavanul fabricii. Acolo fixase împreună cu echipa sa coșul, învelindu-l într-un cilindru de oțel, iar în jurul lui fusese reparat acoperișul. Pe Cleopatra o întâlnise când se făceau probe la cazane, în prezența fraților Godean. Într-o zi, venise să-i aducă tatălui ei prânzul, în locul servitoarei, care se îmbolnăvisese. Iar acest lucru se repetase timp de câteva zile, fapt ce-l pusese serios pe gânduri pe Mathias, care se întreba de ce nu găsisse familia Kozak o angajată temporară. Mai târziu, aflase că fusese totul pus la cale chiar de Cleopatra, care dorea să-l vadă pe chipeșul maistru german, despre care vorbeau fetele din Odăi, așezarea de case de pe moșia Godenilor unde locuia și familia Kozak. Mathias fusese cazat împreună cu echipa de meșteri în casa de oaspeți din curtea fabricii, o clădire mică, având doar două camere, care era de fapt anexa locuinței paznicului. Părinții Cleopatrei nu știau că fiica lor o mituisise pe servitoare, cu o rochie purtată, ca să mintă că este bolnavă și să poată merge ea cu mâncarea la fabrică. Primele lucruri pe care le remarcase Mathias când o văzuse intrând pe poarta fabricii fuseseră zulfii blonzi, lăsați din

coc și fluturând obraznici la fiecare adiere de vânt, silueta nu foarte subțire și mersul grațios. Când se apropiase de grupul în care se afla și Kozak, Mathias îi văzuse ochii albaștri ca două panseluțe, care-l scrutau mijiti, fără nicio urmă de sfială. Toți domnii prezenți o salutaseră cu respect, iar Mathias, după ce îi susținuse privirea câteva clipe, se înclinase ceremonios, lăsându-și ochii în pământ. Kozak își privise mirat fiica.

– Mărioara e bolnavă, îi spusese ea fără nicio introducere.

Îi întinsese coșul acoperit cu un ștergar și plecase fără să mai adauge o vorbă, aruncând peste umăr o privire fugară spre grupul de bărbați în care se afla Mathias. Tatăl continua să o urmărească din ochi, ținând coșul în mână, încă nedezmeticit. Cleopatra pusese accentul pe prima silabă, spunând „bòlnavă“, o influență a limbii poloneze vorbite în copilărie, pe care acum, după ani de când se mutaseră din Cernăuți, o foloseau rareori. Mathias privea gânditor poarta închisă în urma tinerei, a cărei apariție era o pată de culoare în peisajul industrial din jur. Seara, înainte de culcare, zâmbise amintindu-și capetele panglicii mov legate în talie, care fluturau în urma ei ca niște fluturi dresați.

La rândul ei, Cleopatra îi luase seama și le dăduse dreptate fetelor din Odăi – germanul era chipeș și foarte elegant. Blond, cu ochii de un albastru limpede, cu mustața deasă, lungă și răsucită ușor în sus, îngrijită, se vedea de la o poștă, purta un costum care îi venea ca turnat, iar părul des îi era pieptănat cu cărare pe partea dreaptă. Sacoul avea

nasturi aurii, ceea ce îi dădea un aer ceremonios, sau cel puțin așa i se părea ei. Dar acest aer îl prindea în seriozitatea lui. Pantofii negri străluceau de cât fuseseră lustruiți, iar pălăria, pe care o ținea în mână, de borul lat, era dintr-o stofă de calitate. La apariția ei, și-o așezase pe cap și o salutase dându-și-o jos cu o mică reverență și cu un gest larg al mâinii. Cravata verde de la gât avea un nod lejer, iar pe cămașa de culoarea oului de rață nu se zărea nicio cută. Când intrase ea pe poarta fabricii, îl distinsese imediat în grup, pe ceilalți îi știa. Îl zărise cum stătea cu o mână în buzunar, detașat, ascultând concentrat ce spunea tatăl ei. Știa de la acesta că Mathias era un tehnician foarte priceput și un perfecționist, iar bârfele din Rânghilești despre eleganța și manierele neamțului de la fabrica de spirt îi stârniseră curiozitatea. Mai târziu, amândoi aveau să spună că se plăcuseră de la prima vedere.

A zâmbit când și-a amintit ochii lui, care o priveau cu o curiozitate aproape copilărească, și a simțit cum inima începea să bată mai repede. „Hei, hei, nici chiar așa! Ne-am văzut câteva minute doar.“ Dar ea știa că uneori nu ai nevoie de mai mult ca să simți omul căruia i-ai stârnit interesul. Ceva inexplicabil și nevăzut se legase acolo, în curtea fabricii, atât cât a durat până să-i dea tatălui ei coșul cu merinde calde.

În ziua următoare, l-a găsit pe Mathias singur în curte, iar acesta s-a înclinat încet. Ea i-a răspuns cu o aplecare ușoară a capului și a grăbit pasul spre biroul de la etaj al tatălui ei. Toc, toc, făceau pe cimentul scărilor pantofii ei

albi cu cataramă, iar coșul de nuiele se balansa în mâna ei. Corpul se mlădia ușor din talie cu fiecare treaptă urcată, și Mathias s-a simțit jenat când privirea i-a căzut pe dosul care se contura ușor sub rochie, unduindu-se în ritmul pașilor. Își clătea ochii cu apariția elegantă, atât de atipică în mediul rural, care îl trimitea cu gândul la orașele din Vest, vizitate în timpul lucrărilor sale. Îi amintea de Hanovra copilăriei, când se plimba în centru, duminica, după slujba de la biserică, și admira oamenii eleganți, ieșiți la promenadă.

Familia Schmidt nu era foarte înstărită, însă putea asigura copiilor săi un trai decent. Tatăl lucra ca funcționar la căile ferate, Hanovra fiind un nod feroviar important la acea vreme, iar mama era croitoreasă la o fabrică de textile, dar cosea și acasă haine pentru vecini sau cunoștințe. Avea degetele roșii de la înțepăturile de ac, iar la bătrânețe aveau să i se chircească precum niște rădăcini de copac. Locuiau în casa părinților din partea mamei, tatăl fiind la origine din Bavaria – o clădire din cărămidă, ornată cu bârne de lemn, amprenta germanică a construcțiilor. Locuința se afla în partea stângă a holului de la intrarea în casă și cuprindea o cameră mare și una micuță, pe care tinerii soți Schmidt au transformat-o în dormitorul copiilor. Bucătăria și baia se aflau în mijlocul casei și au împărțit-o cu părinții proprietari timp de mai bine de un deceniu, aceștia având două camere mari, ale lor, la care se ajungea prin partea dreaptă a holului de la intrarea în casă. Mathias și fratele lui, Paul, s-au născut și au crescut în căsuța din suburbia Hanovrei, cu o curte mică în care se afla o

grădină și mai mică, păstrând amintiri din cartierul colorat și plin de viață până la sfârșitul vieții. Mathias își amintea diminețile de sâmbătă, când mama lui se apuca de curățenie, ajutată de bunica Oma, pe vremea când încă era în putere. Tot cartierul își scotea covoarele în curți, la curățat, iar copiii glumeau că vedeau un nor negru deasupra cartierului în fiecare sâmbătă. Rufele fâlfâiau pe sârme, răspândind miros de săpun de casă și de oțet, folosit la clătire, amestecat cu lavandă, iar pernele și plăpumiile erau scoase la aer. Cei doi frați spuneau că toate casele scot limbile, așa li se păreau lor așternuturile care atârnavă pe ferestre. Unele păreau niște moși cu bărbi și mustăți albe, altele – căpcăuni care au înghițit paturi. Sâmbătă era zi scurtă la școală și abia așteptau să termine curățenia ca să se mai adune cu băieții din cartier la „fântâna bântuită” din apropierea cartierului în care locuiau. Cu decenii în urmă căzuse în ea o fată și se spunea că spiritul ei se plimba prin împrejurimi. Băieții făcuseră un plan să vină la miezul nopții, să se convingă dacă legenda era adevărată, însă erau prea mici ca să găsească un motiv plauzibil pentru părinții lor ca să lipsească de acasă la acea oră. Planul rămăsese în așteptare, iar, până avea să se concretizeze, băieții admirau fetele și făceau topuri de frumusețe după propriile criterii. Locul de adunare pentru această preocupare, care marca trecerea în etapa pubertății lor, se afla în curtea școlii. Pe acolo trecea Clara, cu părul lung și cârlionțat, cu ochii mari, căprui, cu gene lungi și întoarse. Gura ca o căpșună, iar nasul, cât un nasture. Era înaltă și